

ARAÇ KAYITLARI ÜZERİNE KONULAN İHTİYATİ TEDBİRLERİN İNFAZI

(*) Şamil İNAN

Hukuk mahkemelerine açılan davalarda davacı tarafın talebi üzerine davalıya ait trafiğe kayıtlı araçlar üzerine Üçüncü şahıslara devrinin önlenmesi amacı ile ihtiyati tedbir konulmaktadır. Aynı zamanda ceza davalarında hazırlık aşamasında C.Savcılar tarafından 2918 S.K.nun 85. maddesi gereğince devir ve temlik yasağı adı verilen ve niteliği itibari ile kanundan doğan ihtiyati tedbir kararları verilmekte ve bunlar aracın bağlı olduğu trafik tescil kuruluşlarınca kayıtlara işlenmektedir.

İhtiyati tedbir şerhleri araçların bağlı bulunduğu tescil kuruluşundaki mahsus kayıtlara işlenmektedir. Ancak çoğu zaman araç sahibinde bulunan tescil belgelerine bu ihtiyati tedbirler trafik zabıtası tarafından temin edilemediğinden dolayı işlenememektedir. Bundan dolayı araç sahibi üzerindeki bu tescil belgesi ile tasarrufta bulunmakta ve üçüncü bir kişiye devretmektedir. Bu durumda tescil kuruluşundaki ihtiyati tedbirli bir araç üçüncü şahıslara geçmektedir.

2918 S.K.nun 20/d maddesinde " tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirleri aracın motorlu taşıtlar vergisi bulunmadığına dair belgenin ibrazı halinde araç sahibi adına düzenlenmiş tescil belgesi esas alınarak noterlerce yapılır," hükmü yer almaktadır.

2918 S.K.nun uygulama yönetmeliğinin 36.maddesi de buna paralel bir düzenleme yapmıştır.Burada noterlere satış sırasında sadece aracın motorlu taşıtlar vergisi bulunmadığına dair belgenin ibrazı şartını ve görevini kanun yüklemiştir.Noterlerce bu belge araç sahiplerinden istenmekte ve evraka eklenmektedir.Ancak Trafik Tescil kuruluşundan aracın devrinde bir sakınca bulunup bulunmadığına dair belge ibrazı istenmemektedir.Bu durum sonucunda ihtiyati tedbirli bir araç üçüncü kişilere satıla-

bilmektedir.bunun doğal sonucu olarak da davacıların veya hak sahiplerinin cebri icra açısından alacaklarını elde edememe gibi bir tehlike doğmaktadır.Bir mahkeme dosyası üzerinden konulan ihtiyati tedbir araç sahibi elinde bulunan tescil belgesine işlenemediği için noterlerce yapılan satışlarda bu durum bilinmediğinden ve görülmediğinden, özellikle trafik kazalarında veya herhangi bir icra takibinde yahut dava sırasında araç sahipleri tarafından icra takibinden ve dava sonucundan kurtulmak için bu yola başvurulduğunda hak arama hürriyetini de kısıtlayan bu olumsuz durum ortaya çıkmaktadır.

2918 S.K.nun 20. maddesinin amir hükmüne göre mülkiyet ancak noter satışı ile geçmektedir. Niteliği itibari ile menkul bir mal olan araçlar M.K.na göre zilyetliğin ve mülkiyetin resmi şekle bağlı olmaksızın yapılan devir teslim ile mülkiyeti alıcısına geçmekte iken sicile bağlı olarak tutulan araçlar ise bu şekilde noter satışları ile ve resmi şekilde devir ile el değiştirmektedir. Kanunda noterler açısından yerine getirilmesi gereken borcun bulunmadığına dair maliye yazısının yanında tescil kuruluşundan sakınca bulunmadığına dair yazının da getirilmesi halinde bu sorun giderilebilir. Ancak bunun için 2918 S.K.nun 20. maddesi ile yönetmeliğin 36. maddesinin bu şekilde değiştirilmesi gerekmektedir. Yapılacak bir kanun değişikliğinde bu durumun nazara alınması ve aynen silah devirlerinde olduğu gibi merciinden devirde sakınca bulunmadığına dair alınacak bir yazı bu sorunu çözmeye yetecektir. Uygulamada bu şekilde konulan ihtiyati tedbirlerin çoğu zaman akim kaldığı ve görevliler açısından ve hak sahipleri açısından olumsuz sonuçların doğduğu bilinen bir gerçektir. Aynı şekilde 2918 S.K.nun 85 .maddesi gereğince konulan devir ve temlik yasakları için' de bu durum söz konusudur.Hazırlık aşamasında araç üzerine konulan devir ve temlik yasağı kanundaki bu uygulanan usul doğrultusunda çoğu zaman amacına ulaşamamakta ve hak sahipleri açısından ciddi sorunlar doğurmaktadır.C.Savcılığı tarafından konulan ihtiyati tedbir yerine geçecek devir temlik yasağı kendisinden beklenen gayeye de ulaşamamaktadır.

Bu şekilde yapılacak değişiklik sonucu uygulama ile hem araç sahipleri hem de alıcı araç üzerinde mülkiyeti kısıtlayan ihtiyati tedbir,rehin,haciz gibi işlemleri öğrenebilecek böylece sosyal hayattaki uygulama ile tasarruf güvenliği sağlanabilecektir.

Her ne kadar uygulama yönetmeliğinin 36/son maddesinde aracı satın alanlar satın alacakları aracın satışına dair hukuki bir ilişkinin mevcut olup olmadığını bir dilekçe ile ilgili tescil kuruluşundan öğrenebilir şeklinde bir hüküm bulunmakta ise de bu hüküm zorunlu bir hüküm olmayıp isteğe bağlı bir hükümdür. Çoğu zaman alıcılar bu yola başvurmadıkları gibi aracı satın aldıktan sonra bu durumu öğrenebilmektedirler. Araç üzerinde bulunan bir ihtiyati tedbir şahıs üzerindeki ve araç üzerindeki tescil belgesine fiilen işlenemediği için mülkiyet alıcıya geçmekte ancak davacı veya hak sahibi devlete olan güveni dolayısı ile bu araç üzerinde ihtiyati tedbir olduğunu düşünmekte ve bilmektedir. Hukuk devletinde bireylerin tasarruf güvenliğinin sağlanması çoğu zaman sicildeki bilgi ve belgeler ile kaimdir. Bir dava dosyasında istenilen trafik kaydında ihtiyati tedbir konulan araç maliki ile yeni araç maliki bu nedenle değişik gözükebilmektedir. Noterlerin araç satışından itibaren kanunda belirtilen 15 iş günü içerisinde tescil kuruluşuna yeni maliki bildirmesi de bu olumsuz sonucu engellemektedir. Zira kanun gereği zaten mülkiyet satış tarihinde geçmiştir. tescil kuruluşuna giden evrak trafik zabıtasınca dosyasına konulmakta ve ilgilinin tescil yapmak üzere müracaatı beklenmektedir.

Kanun gereği aracı mülkiyetine geçiren alıcının çok uzun zaman tescil kuruluşuna müracaat etmemesi sonucu tescil belgesinde adı geçmesine rağmen tescil kuruluşundaki kayıtlarda malik gözükmemektedir. Bunu temin için 2918 S.K.nun 20/e maddesi ile getirilen cezai müeyyide de yetersiz kalmakta ve sorunu çözmektedir, öyle ki bir yıl ve daha uzun süre tescil kuruluşuna müracaat etmeyen alıcılar bulunmaktadır. Trafik zabıtasınca aracın yakalanması ve bu kanuni lazimenin yerine getirilmesini temin için aracın fiilen yakalanması da çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Bu sorunu çözmek için ihtiyati tedbir kararının Noterler birliğine gönderilerek tüm noterlere duyurulmasını temin de hem usul ekonomisi hem de adliyelerdeki iş yükü karşısında çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Örneğin tüm ihtiyati tedbirlerin Noterler birliği aracılığı ile noterlere duyurulması hem zaman hem de mesai ve emek açısından mümkün değildir.

Bu hali ile mevcut sorunun çözülebilmesi için kanunun 20.maddesine yapılacak bir ilave ile Noterlere aracın vergi borcunun bulunmadığına dair Maliye yazısının yanında aracın bağlı bulunduğu tescil kuruluşunun da devirde sakınca bulunmadığına dair yazısının ilave edilmesi ve uygulamanın bu yönde geliştirilmesi halinde araç satın alan ve satan şahısların

hem tasarruf güvenliği sağlanmış olacak hem de ihtiyati tedbirlerin infazı gerçekleşecek ve kendisinden beklenen gayeye de ulaşabilecektir.

(*) Mahmudiye Hakimi